

MODERNISERING SECUNDAIR ONDERWIJS TWEEDE EN DERDE GRAAD

Infogids voor ouders en hun kinderen

TIJD OM EEN STUDIERICHTING TE KIEZEN ...
MAAR HOE BEGIN JE DAARAAN?

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	4
DE STRUCTUUR VAN DE 2DE EN 3DE GRAAD	6
EEN DIPLOMA ... WAT NU?	12
DUAAL LEREN	14
TIPS VOOR OUDERS BIJ HET MAKEN VAN EEN STUDIEKEUZE	16
VRAGEN VAN OUDERS AAN DE SECUNDAIRE SCHOOL	18
WOORDENLIJST	20
ONDERWIJSKIEZER	26
CONTACT	28

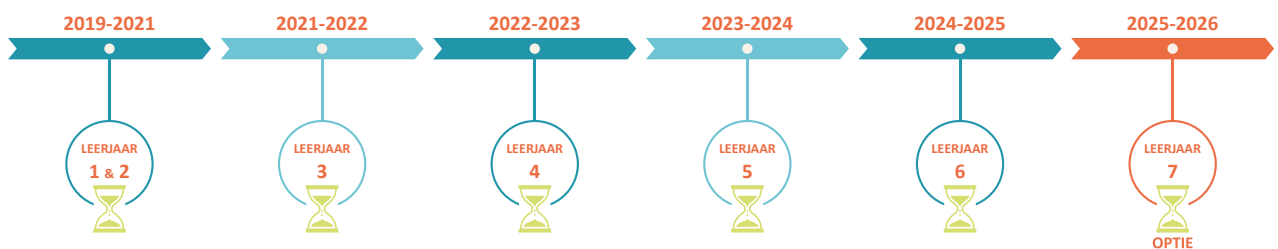
INLEIDING

DE MODERNISERING VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Sinds september 2019 wordt het secundair onderwijs jaar na jaar gemoderniseerd. In het schooljaar 2025-2026 is de volledige modernisering klaar.

Stap voor stap worden alle leerjaren van het secundair onderwijs hervormd.

De planning ziet er zo uit:

WAT MAG JE VERWACHTEN VAN DEZE BROCHURE?

In deze brochure leggen we de focus op wat er verandert voor de 2de en 3de graad van het secundair onderwijs.

We leggen onder meer de matrix uit. We geven informatie over de indeling van het onderwijsaanbod in de 2de en 3de graad.

We staan even stil bij wat je kind moet kennen en kunnen en hoe je kind kan doorstromen na het secundair onderwijs.

We lijsten vragen die je aan de secundaire school kan stellen voor je op.

We leggen de nieuwe woorden uit in de woordenlijst achteraan in de brochure.

We geven ook enkele tips hoe je als ouder samen met je kind een studierichting kan kiezen.

DE MODERNISERING VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

AL EVEN SAMENGEVAT

Het secundair onderwijs in Vlaanderen bestaat uit drie graden. Elke graad bestaat uit twee leerjaren. Het secundair onderwijs bestaat dus uit zes leerjaren. Daar komt soms nog een 7de leerjaar bij.

De 1ste graad is een observerende en oriënterende graad. De focus ligt op het ontdekken, verkennen, versterken en verdiepen van interesses en vaardigheden.

De 2de en de 3de graad zijn selecterende graden. Hier ligt de focus op het kiezen van een studierichting binnen een studiedomein en finaliteit. Dit met als doel doorstromen naar het hoger onderwijs of de arbeidsmarkt.

In de 2de graad maken de leerlingen een eerste keuze voor een studierichting in een finaliteit en een studiedomein.

In de 3de graad worden studierichtingen nog meer gespecialiseerd.

STRUCTUUR

NA DE MODERNISERING VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

HOE ZIET DE 1STE GRAAD ER NU UIT?

De 1ste graad heeft sinds september 2019 een nieuwe vorm. Het is een observerende en oriënterende graad. Dit wil zeggen dat je kind in het 1ste en 2de jaar van het secundair onderwijs de kans krijgt om interesses en vaardigheden te ontdekken en te ontwikkelen.

In de uitgebreide basisvorming krijgt je kind algemene vakken aangeboden. Daarnaast biedt het keuzegedeelte de kans om bepaalde leerstof te verkennen, te versterken of te verdiepen. De basisopties laten je kind proeven van een studierichting in de 2de graad.

Op het einde van de 1ste graad kan je samen met je kind gericht kiezen voor een studierichting in de 2de graad die zo veel mogelijk aansluit bij zijn of haar persoonlijke interesses, talenten en vaardigheden.

HEB JE NOG VRAGEN? WIL JE MEER INFORMATIE?

Lees dan zeker onze [brochure over de modernisering van de 1ste graad](#) van het secundair onderwijs.

HOE ZIET DE 2DE EN 3DE GRAAD ERUIT NA DE MODERNISERING ?

Vanaf september 2021 start de modernisering van de 2de en de 3de graad. Elke studierichting behoort vanaf dan tot een studiedomein (interessegebied) en een finaliteit (doel).

De studierichtingen staan in een schema. Dit schema noemt men de matrix. Het geeft een overzicht van de studierichtingen volgens studiedomein en finaliteit.

KLAAR OM EEN KEUZE TE MAKEN?

Je kind heeft de 1ste graad achter de rug. Wat gaat de tijd snel! Opnieuw staan jullie samen voor een keuze: de keuze van een studierichting.

Je kind kent nu al een beetje zijn interesses, talenten en vaardigheden. En beter nog ... je kind weet misschien al wat het echt niet wil doen. Dit maakt het kiezen van een studierichting al wat makkelijker.

Weet je kind nog niet welke studierichting het wil volgen? Vraag dan studieadvies aan de school. De school is het eerste aanspreekpunt. Leerlingen kunnen dit ook zelf bespreken met de klastitularis of met een andere leraar. Het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) verleent op geregelde momenten advies over studie- en beroepskeuzebegeleiding. Je kan met vragen daarover ook altijd zelf contact opnemen met het CLB.

De website van [Onderwijskiezer](#) helpt leerlingen, ouders en leerkrachten om een geschikte studierichting te vinden.

SCHEMA

NA DE MODERNISERING VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

SECUNDAIR ONDERWIJS

1STE GRAAD

2DE GRAAD

3DE GRAAD

ZO ZIET HET VOLLEDIGE SECUNDAIR ONDERWIJS ERUIT VANAF 2025-2026

STRUCTUUR

2DE EN 3DE GRAAD

HOE ZIET DE NIEUWE STRUCTUUR ERUIT?

Elke studierichting van de 2de en 3de graad past in een nieuw schema: de zogeheten matrix. De matrix groepeerde alle studierichtingen volgens studiedomein en finaliteit. Sommige studierichtingen zijn domeinoverschrijdend. Ook de verschillende onderwijsvormen (BSO, TSO, KSO en ASO) krijgen hierin een plaatsje.

		3 FINALITEITEN				
		DOORSTROOM FINALITEIT		DUBBELE FINALITEIT	ARBEIDSMARKT FINALITEIT	
		DOMEIN- OVERSCHRIJDEND ASO	DOMEIN- GEBONDEN KSO - TSO	KSO - TSO	(D)BSO	BUSO OV3
8 STUDIEDOMEINEN	ECONOMIE & ORGANISATIE					
	KUNST & CREATIE					
	LAND & TUINBOUW					
	MAATSCHAPPIJ & WELZIJN					
	SPORT					
	STEM					
	TAAL & CULTUUR					
	VOEDING & HORECA					

ELKE STUDIERICHTING BEHOORT TOT EEN STUDIEDOMEIN (OF IS DOMEIN-OVERSCHRIJDEND) EN ELKE STUDIERICHTING BEHOORT TOT EEN FINALITEIT.

WAT ZIJN STUDIEDOMEINEN?

Er zijn acht studiedomeinen. Een studiedomein bestaat uit verschillende studierichtingen binnen een bepaald interessegebied. Daarnaast zijn er ook domeinoverschrijdende studierichtingen.

In het 2de leerjaar volgde je kind een basisoptie. Hierdoor kon je kind kennismaken met een studiedomein. Deze basisoptie is echter niet bepalend voor de keuze van een bepaalde studierichting. Een uitzondering hierop is de basisoptie 'Klassieke Talen'. Vraag uitleg op de school van je kind.

DE BELANGSTELLING DIE JE KIND TOONT VOOR BEPAALDE VAKKEN OF ONDERWERPEN IS DE BELANGRIJKSTE FACTOR OM EEN STUDIERICHTING TE KIEZEN.

- Houdt je kind van lezen en boeken, toont het interesse voor verschillende culturen ...? Dan kan je kind kiezen voor een studierichting in het domein **Taal en Cultuur**.
- Is je kind sterk in wiskunde, heeft het oog voor techniek of doet het graag wetenschappelijke proefjes? Bekijk dan zeker de studierichtingen binnen het studiedomein **STEM** (Science, Technology, Engineering, Mathematics).
- Is je kind creatief, geboeid door kunst in al haar vormen? Neem een kijkje binnen het domein **Kunst en Creatie**.
- Heeft je kind een passie voor milieu, planten, dieren en hun omgeving? Dan kan je kind kiezen voor een studierichting binnen het domein **Land- en Tuinbouw**.
- Is je kind geboeid door handel, ondernemen, verkopen of marketing? Bekijk samen het studiedomein **Economie en Organisatie**.
- Voor wie graag met mensen werkt, mensen helpt en interesse heeft voor het gedrag van mensen, voor gezondheidszorg, opvoeding, haarverzorging ... is het zeker de moeite waard om de studierichtingen binnen **Maatschappij en Welzijn** te bekijken.
- Droomt je kind van een job in de sportwereld, mensen coachen of wil het zelf als (top)sporter aan de slag? Bekijk de richtingen binnen het domein **Sport**.
- Wil je kind later aan de slag in een restaurant of hotel, een bakkerij of een slagerij? Dan kan een richting binnen het domein **Voeding en Horeca** een goede keuze zijn.

BINNEN ELK STUDIEDOMEIN VIND JE EEN BREDE WAAIER AAN STUDIERICHTINGEN. ZIJ VARIËREN VAN ZEER ABSTRACT EN THEORETISCH TOT MEER PRAKTISCH. DAAROM WORDEN DE STUDIERICHTINGEN OOK AAN EEN FINALITEIT GEKOPPELD.

STRUCTUUR

2DE EN 3DE GRAAD

WAT ZIJN FINALITEITEN?

Elke studierichting heeft een specifieke finaliteit of doel. De finaliteit bepaalt wat je kind na het secundair onderwijs kan doen: meteen gaan werken of verder studeren.

De drie finaliteiten zijn: arbeidsmarkt, doorstroom naar het hoger onderwijs en dubbele finaliteit (doorstroom/arbeidsmarkt).

DOORSTROOM FINALITEIT D-finaliteit	DUBBELE FINALITEIT D/A-finaliteit	ARBEIDSMARKTGERICHTE FINALITEIT A-finaliteit
Abstract-theoretisch	Theoretisch én praktijkgericht	Praktijkgericht
Vorbereiding op verder studeren in (academisch) hoger onderwijs	Vorbereiding op verder studeren in hoger onderwijs én de arbeidsmarkt	Vorbereiding op de arbeidsmarkt

Wil je kind graag verder studeren in het hoger onderwijs? Dan kan het kiezen voor een studierichting in de **doorstroomfinaliteit**. Binnen de doorstroomfinaliteit wordt een onderscheid gemaakt tussen de domeingebonden en de domeinoverschrijdende studierichtingen.

- Domeingebonden studierichtingen bereiden voor op een studiekeuze in het hoger onderwijs die eerder in het verlengde ligt van de gekozen studierichting in het secundair onderwijs.
- Domeinoverschrijdende studierichtingen bereiden voor op een ruimere studiekeuze in het hoger onderwijs.

Twijfelt je kind over meteen gaan werken of verder studeren? Na een studierichting uit de **dubbele finaliteit** kan je kind onmiddellijk aan de slag op de arbeidsmarkt, maar je kind kan er even goed voor kiezen om verder te studeren in het hoger onderwijs.

Kiest je kind een studierichting uit de **arbeidsmarktgerichte finaliteit**, dan wordt je kind maximaal voorbereid om meteen te gaan werken na de secundaire school. Wil je kind daarna toch verder studeren? Bekijk de mogelijkheden verderop in deze brochure.

DE OPBOUW VAN EEN LEERJAAR IN DE 2DE EN 3DE GRAAD

Welke finaliteit of welk domein je kind ook kiest, in de 2de en 3de graad zijn alle leerjaren van alle studierichtingen opgesplitst in drie delen:

- lesuren basisvorming
- lesuren specifieke gedeelte
- lesuren complementaire gedeelte

In de arbeidsmarktgerichte finaliteit zijn de lessen praktijkgericht. In de dubbele finaliteit zijn de lessen iets theoretischer en ook nog steeds praktijkgericht. De lessen in de doorstroom-finaliteit zijn eerder abstract-theoretisch.

WAT IS DE BASISVORMING?

De overheid legde via eindtermen grotendeels vast wat de basisvorming per studierichting inhoudt. De basisvorming verschilt volgens de finaliteit van de studierichting.

De basisvorming bestaat onder meer uit lessen:

- Nederlands, Frans en Engels
- wiskunde
- natuurwetenschappen
- historisch bewustzijn (geschiedenis)
- ruimtelijk bewustzijn (aardrijkskunde)
- ...

WAT IS HET SPECIFIEKE GEDEELTE?

De inhoud van het specifieke gedeelte ligt grotendeels vast per studierichting.

In dit specifieke gedeelte krijgt je kind vakken die eigen zijn aan de studierichting.

Het totaal aantal lesuren van het specifieke gedeelte kan per studierichting, per finaliteit en per leerjaar verschillend zijn.

WAT IS HET COMPLEMENTAIRE GEDEELTE?

In de meeste studierichtingen wordt een lesweek niet volledig opgevuld met uren basisvorming en uren van het specifieke gedeelte. Er blijft een beperkt aantal lesuren over voor het complementaire gedeelte. De school mag zelf kiezen hoe zij deze uren invult. Scholen geven het complementaire gedeelte vaak andere benamingen (keuzepakket, seminaries, projecturen ...). Het complementaire gedeelte zorgt ervoor dat eenzelfde studierichting in de ene school een andere invulling kan hebben dan in de andere school.

EEN DIPLOMA ...

WAT NU?

WAT MOET MIJN KIND KENNEN EN KUNNEN?

Elk kind in het secundair onderwijs moet kennis, vaardigheden en attitudes verwerven. De nieuwe doelen voor het secundair onderwijs worden sinds 2019 stap voor stap ingevoerd. Onderwijsdoelen is een verzamelnaam voor doelen die gelden in bepaalde graden en voor bepaalde finaliteiten. De onderwijsdoelen zijn opgedeeld in **16 sleutelcompetenties**. Wil je meer informatie over de onderwijsdoelen, surf dan naar www.onderwijsdoelen.be.

WAT NA DE 3DE GRAAD?

Na de 3e graad krijgen alle leerlingen die geslaagd zijn een diploma secundair onderwijs. Afhankelijk van de gevolgde finaliteit, krijgt je kind een ander diploma en dus andere mogelijkheden op het vlak van gaan werken en/of verder studeren.

Mogelijkheden om verder te studeren per finaliteit:

DOORSTROOM FINALITEIT D-finaliteit	DUBBELE FINALITEIT D/A-finaliteit	ARBEIDSMARKTGERICHTE FINALITEIT A-finaliteit
Professionele bacheloropleiding	Professionele bacheloropleiding	Graduaatsopleiding of een HBO-5 opleiding verpleegkunde
Academische bacheloropleiding	Selectie van academische bacheloropleiding	Beroepsgerichte Se-n-Se
Graduaatsopleiding of een HBO-5 opleiding verpleegkunde	Graduaatsopleiding of een HBO-5 opleiding verpleegkunde	Se-n-Se voorbereiding hoger onderwijs
Beroepsgerichte Se-n-Se	Beroepsgerichte Se-n-Se	
Se-n-Se Bijzondere wetenschappelijke vorming	Se-n-Se Bijzondere wetenschappelijke vorming	
Se-n-Se Bijzondere beeldende/-muzikale vorming, Dans, Woordkunst-drama	Se-n-Se Bijzondere beeldende/-muzikale vorming, Dans, Woordkunst-drama	

SAMEN NADENKEN OVER LATER

WAT BETEKENT SE-N-SE?

Elke graad in het secundair onderwijs bestaat uit twee leerjaren. Toch is het in sommige scholen mogelijk om een zevende jaar te volgen op een school voor secundair onderwijs. Vanaf september 2025 wordt dit anders ingericht. We spreken dan enkel nog van opleidingen Secundair na Secundair (Se-n-Se).

EEN BEROEPSGERICHTE SE-N-SE (EEN SPECIALISATIEJAAR)

Je kind kan, ongeacht de gevolgde finaliteit, kiezen voor een beroepsgerichte Se-n-Se. Tijdens deze opleiding specialiseert je kind zich en bereidt het zich voor op een beroep in een bepaalde sector.

EEN SE-N-SE ALS VOORBEREIDINGSJAAR OP VERDER STUDEREN IN HET HOGER ONDERWIJS

Volgde je kind een studierichting in de arbeidsmarktgerichte finaliteit, maar wil het toch graag doorstromen naar het hoger onderwijs? Dan is er vanaf het schooljaar 2025-2026 de mogelijkheid om een Se-n-Se voorbereiding hoger onderwijs volgen. Het voorbereidend jaar is in eerste instantie gericht op doorstroom naar bepaalde professionele bachelor-opleidingen.

Volgde je kind een studierichting in de doorstroom- of dubbele finaliteit? Dan kan het ook kiezen voor een Se-n-Se Bijzondere wetenschappelijke vorming of een Se-n-Se Bijzondere Beeldende/muzikale vorming, Dans, Woordkunst-drama. Door het volgen van deze Se-n-Se kan je kind sterker aan de gekozen opleiding in het hoger onderwijs starten.

DUAAL LEREN

OP SCHOOL EN OP DE WERKPLEK

De meeste leerlingen in Vlaanderen volgen voltijds secundair onderwijs. Ze doorlopen de zes of zeven schooljaren voltijds op school. Binnen bepaalde studierichtingen en onder bepaalde voorwaarden kan je kind ook kiezen voor duaal leren.

WAT IS DUAAL LEREN?

In een duale opleiding leert je kind zowel op school als op een werkplek. Het is een volwaardige en voltijdse opleiding die ook naar een diploma secundair onderwijs kan leiden.

Op dit moment bestaan er vooral duale studierichtingen in de arbeidsmarktgerichte finaliteit en de dubbele finaliteit. Het aanbod wordt steeds meer uitgebreid.

Een leerling volgt een traject dat bestaat uit:

Een deel op school:

- Algemene vorming
- Praktijkgerichte vorming

Een deel op de werkplek:

- Het verwerven van nieuwe competenties op de werkplek

Een leerling in een duale opleiding legt een bepaald traject af. De eindevaluatie gebeurt door de klassenraad op het einde van het traject. Duaal leren is niet hetzelfde als deeltijds beroepsonderwijs ((D)BSO) of leertijd. (D)BSO en leertijd worden op termijn samengevoegd met duaal leren.

OP SCHOOL EN OP DE WERKPLEK

VOOR WIE IS DUAAL LEREN MOGELIJK EN GESCHIKT?

Duaal leren is mogelijk voor leerlingen vanaf 15 jaar die bereid zijn om te werken en daar ook rijp voor zijn. De klassenraad geeft hierover advies en vermeldt dit op het A-attest of B-attest aan het einde van het 4de of 5de jaar arbeidsmarktgerichte of dubbele finaliteit. Dat advies is niet-bindend.

OVERWEEG JE VOOR JE KIND EEN OVERSTAP NAAR DUAAL LEREN?

Informeer je dan goed!

Ga in gesprek met de school. Vraag naar de mogelijkheden op de huidige school en vraag het advies van het schoolteam.

Vraag informatie via het CLB. Het CLB kan je informeren over o.a. het aanbod in de regio, de toelatingsvoorwaarden en de regelgeving.

Op de [website van de Vlaamse overheid over duaal leren](#) vind je ook veel informatie.

WIL JE MEER WETEN OVER DE MOGELIJKHEDEN VAN DUAAL LEREN EN WAT DEZE OPLEIDING KAN BETEKENEN VOOR JE KIND? GA DAN IN GESPREK MET DE SCHOOL. OOK HET CLB KAN HIEROVER MEER INFORMATIE GEVEN.

TIPS VOOR OUDERS

EN HUN KIND

HOE KIES JE SAMEN MET JE KIND EEN STUDIERICHTING?

BEGIN ER OP TIJD AAN

Vroeg begonnen is half gewonnen. Informeer je dus in de loop van het 2de leerjaar over welke studierichtingen er zijn en welke er op de school van je kind worden aangeboden.

BRENG INTERESSES, TALENTEN EN VAARDIGHEDEN IN KAART

Waarschijnlijk weet je als ouder waar je kind sterk in is en waar het interesse voor heeft. Ga hierover in gesprek met je kind en ga samen op zoek. Het kan zijn dat er bepaalde studierichtingen zijn waar jullie nog geen weet van hebben en die passen bij je kind. Via de online tests '[I like Junior](#)' en '[I study Junior](#)' op de website van Onderwijskiezer kan je kind meer zicht krijgen op interesses en de studiehouding. Bespreek samen de resultaten en leg ze naast de verwachtingen van je kind en die van jezelf.

VIND EEN STUDIERICHTING DIE PAST BIJ JE KIND

Ga met je kind en met de school in gesprek. Ga samen op zoek naar een studierichting die past bij je kind en hou hierbij rekening met de interesses, talenten en vaardigheden. Neem de matrix erbij. Bekijk de studiedomeinen waar je kind interesse voor heeft en de bijhorende studierichtingen. Ga na wat je kind kan doen na het volgen van een bepaalde studierichting binnen een finaliteit; gaan werken, verder studeren of beide. Raadpleeg de [online interactieve tool van de matrix](#) en vind zo de weg naar de geknipte studierichting.

Let op: Veel veranderen van studierichting door een verkeerde studiekeuze vergroot de kans op schoolmoeheid, mislukking en zittenblijven. Praat hierover met je kind en kies samen een studierichting die bij je kind past.

VIND EEN SCHOOL DIE DE GEKOZEN STUDIERICHTING AANBIEDT

Je hebt samen met je kind een studierichting gekozen. Fijn! Maar kan je kind deze richting volgen op de huidige school? Het kan zijn dat de school van je kind de gekozen studierichting niet aanbiedt. Informeer welke studierichtingen de school aanbiedt. Zit de gewenste studierichting niet in het aanbod? Vraag dan best aan de school en het CLB waar je kind de gekozen studierichting kan volgen.

Je kan op 3 manieren naar een school zoeken op de website van Onderwijs Vlaanderen:

- Vind een school via [de structuur van het voltijds gewoon secundair onderwijs](#): 1ste, 2de en 3de graad, aso, bso, kso, tso, Se-n-Se.
- Klik op een [studierichting](#) en ontdek waar je die kan volgen. Ook het [onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers](#) en de Se-n-Se-opleidingen kan je zo vinden.
- Selecteer je gemeente, provincie, postcode in een [lijst van alle scholen](#).

GA NAAR INFOSESSIES

Is nog niet alles duidelijk? Heb je nog vragen of wil je even kijken hoe de studierichting in de praktijk wordt ingericht op school? Ga dan naar een opendeurdag of infosessie. Vraag eventueel een gesprek of bezoek aan. Sommige infomomenten vinden al plaats in februari. Neem er gerust aan deel, ook al weet je nog niet zeker welke school het zal worden.

VRAGEN VAN OUDERS

AAN DE SECUNDAIRE SCHOOL

Heb je na het lezen van deze brochure specifieke vragen voor de secundaire school? Een gesprek met de school kan misverstanden voorkomen en onduidelijkheden verhelderen. We sommen enkele belangrijke vragen op die je aan de school kan stellen.

VRAGEN OVER DE STUDIERICHTINGEN

- Welke studiedomeinen en finaliteiten heeft deze school?
- Welke studierichtingen biedt de school aan?
- Wat houdt de studierichting in?
- Welke lessen krijgt mijn kind in de basisvorming?
- Welke lessen worden aangeboden in het specifiek gedeelte?
- Welke lessen worden er gegeven in het complementaire gedeelte van een bepaalde studierichting?
- Zijn er bepaalde toelatingsvoorwaarden om een studierichting te mogen volgen?
- Welke naam heeft de studierichting nu die we in gedachten hadden?
- Wanneer kiezen we best voor een domeingebonden of een domeinoverschrijdende studierichting? Kunnen we deze beslissing achteraf nog bijsturen?
- Wat als de school een bepaalde studierichting niet meer aanbiedt?
- Wat als mijn kind wil veranderen van studierichting?
- Wat als een bepaalde studierichting voor mijn kind te moeilijk blijkt maar het toch binnen hetzelfde studiedomein wil blijven?

VRAGEN OVER ATTESTERING

- Welk attest kan mijn kind behalen na deze studierichting?
- Wat zijn de mogelijkheden met dit attest?
- Wat als ik als ouder niet akkoord ga met de attestering en het advies van de klassen raad?

VRAGEN OVER HET OPLEIDINGSJAAR SECUNDAIR NA SECUNDAIR

- Welke Se-n-Se opleidingen biedt de school aan?
- Waar kan mijn kind terecht voor een bepaalde Se-n-Se opleiding wanneer de huidige school deze niet aanbiedt?
- Welke voordelen heeft het volgen van een extra jaar Se-n-Se?

VRAGEN OVER EEN NIEUWE SCHOOLKEUZE

- Waar kijk ik best naar bij het kiezen van een nieuwe secundaire school als mijn kind in deze school niet de gewenste studierichting kan volgen?

VRAGEN OVER DE LEERLINGENBEGELEIDING

- Hoe gaan jullie om met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften?
- Hoe werkt de leerlingenbegeleiding hier op school?
- Hoe werkt men samen met het CLB?
- Bij wie kunnen we terecht om het leerprobleem van ons kind te bespreken?
- Wat mogen we van 'opvolging' van onze dochter/zoon verwachten?
- Hoe evalueren jullie leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften?
- In welke mate worden ouders en leerlingen betrokken bij een zorgtraject?
- Is er een zorgklas tijdens de examens?
- Wanneer mag een leerling gebruik maken van deze zorgklas?
- Welke hulpmiddelen mag een leerling gebruiken in het kader van zorg?
- Van welke 'redelijke aanpassingen' kan mijn kind gebruik maken?

**WIL JE WETEN HOE EEN BEPAALDE STUDIERICHTING ERUITZIET?
BEKIJK DE LESSENTABELLEN VAN DE STUDIERICHTINGEN DIE DE SCHOOL AANBIEDT.
DEZE ZIJN VAAK TERUG TE VINDEN OP DE SCHOOLWEBSITE OF JE KAN ZE OPVRAGEN.**

WOORDENLIJST

VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

A

A-ATTEST

De leerling stroomt door van het ene leerjaar naar het volgende leerjaar met een A-attest.

ARBEIDSMARKTGERICHTE FINALITEIT

De **studierichtingen** in een arbeidsmarktgerichte **finaliteit** bereiden je kind voor om na het secundair onderwijs te gaan werken.

B

BASISVORMING

Basisvorming is het algemene onderwijsaanbod dat de school voorziet voor haar leerlingen. De basisvorming verschilt per **studierichting**. De basisvorming heeft als doel zo veel mogelijk competenties te verwerven om zo de **onderwijsdoelen** te behalen.

B-ATTEST

Je kind is geslaagd, maar heeft voor één of meer vakken minder goede resultaten behaald. Je kind kan overgaan naar een volgend leerjaar, maar wordt uitgesloten voor 1 of meerdere **studierichtingen**, **studiedomeinen** of **finaliteiten**. De klassenraad beslist wat je kind niet mag volgen. De school moet schriftelijk motiveren waarom je kind een B-attest krijgt. Kreeg je kind een B-attest, maar willen jij en je kind liever dat het zijn jaar overdoet? Dan moet je als ouder advies inwinnen bij het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB).

BEGELEIDENDE KLASSENRAAD

De begeleidende klassenraad is een groep personeelsleden van de school. In de begeleidende klassenraad zitten onder meer: de directie, de leerkrachten van die klas.

Dit kan worden uitgebreid met administratief en/of opvoedend personeel, CLB ...

De klassenraad overlegt over hoe leerlingen best begeleid worden. Het kan gaan over het bijsturen van het leerproces, over de aanpak van storend gedrag, het ondersteunen van een leerling in een moeilijke (thuis)situatie, de organisatie van inhaallessen ...

C

C-ATTEST

Je kind is niet geslaagd en moet het leerjaar overdoen. De school moet schriftelijk motiveren waarom je kind een C-attest krijgt.

D

DELIBERERENDE KLASSENRAAD

De delibererende klassenraad bestaat uit leerkrachten die lesgeven in hetzelfde leerjaar, bijgestaan door de schooldirecteur. Samen beslissen ze aan het eind van het schooljaar of een leerling al of niet slaagt (dat wordt 'deliberatie' genoemd). De delibererende klassenraad beslist ook over de toekenning van een **oriënteringsattest**, een getuigschrift, een studiegetuigschrift of een diploma.

DOORSTROOMFINALITEIT

De **studierichtingen** in een doorstroomfinaliteit bereiden je kind voor om na het secundair onderwijs verder te studeren in het hoger onderwijs.

- **DOMEINGEBONDEN STUDIERICHTINGEN**

Domeingebonden studierichtingen bereiden je kind voor op een studiekeuze in het hoger onderwijs die eerder in het verlengde ligt van de gekozen studierichting in het secundair onderwijs.

- **DOMEINOVERSCHRIJDENDE STUDIERICHTINGEN**

Domeinoverschrijdende studierichtingen bereiden je kind voor op een ruimere studie keuze in het hoger onderwijs.

DUAAL LEREN

Duaal leren is een combinatie van een opleiding op school en op de werkplek. Je kind krijgt bij duaal leren een algemene vorming op school en wordt voorbereid op de arbeidsmarkt door te leren op de werkvloer. Zo is je kind beter voorbereid voor de arbeidsmarkt.

DUBBELE FINALITEIT

De **studierichtingen** in een dubbele finaliteit bereiden je kind voor om na het secundair onderwijs of te gaan werken of verder te studeren in het hoger onderwijs.

F

FINALITEIT

Een finaliteit is een einddoel van een **studierichting**. Er zijn studierichtingen die je kind voorbereiden om verder te studeren in het hoger onderwijs (**doorstroomfinaliteit**) terwijl andere je kind voorbereiden om te gaan werken (**arbeidsmarktfinaliteit**). Er zijn ook studierichtingen waarbij je kind kan kiezen om verder te studeren of te gaan werken (**dubbele finaliteit**).

WOORDENLIJST

VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

K

KLASSENRAAD

De klassenraad is een bijeenkomst van leerkrachten. Er zijn verschillende soorten klassenraden, elk met een eigen functie en benaming:

- Toelatingsklassenraad
- Begeleidende klassenraad
- Delibererende klassenraad

KWALIFICATIES

BEROEPSKWALIFICATIE

In een beroepskwalificatie ligt vast wat leerling moet kennen en kunnen om een beroep uit te oefenen.

ONDERWIJSKWALIFICATIE

Een onderwijkskwalificatie geeft weer wat je kind moet kennen en kunnen om verdere studies aan te vatten, te functioneren in onze maatschappij of een bepaald beroep uit te oefenen.

O

ONDERWIJSDOEL

Onderwijsdoelen is een overkoepelend begrip waarmee wordt verwezen naar basiscompetenties, eindtermen, eindtermen basisgeletterdheid, ontwikkelingsdoelen, cesuurdoelen, specifieke eindtermen en uitbreidingsdoelen die gelden in het basisonderwijs, secundair onderwijs (ook duaal leren, leren en werken), deeltijds kunstonderwijs, volwassenenonderwijs en hoger onderwijs.

OPSTROOMOPTIE

De opstroomoptie bereidt je kind voor op de overstap van de B-stroom in het 2de leerjaar naar een 3de leerjaar in een [doorstroomgerichte](#) studierichting of een studierichting met dubbele finaliteit.

ORIËNTERINGSATTEST

Op het einde van elk schooljaar krijgen leerlingen een eindrapport. Aan dat eindrapport is een oriënteringsattest verbonden. Een attest geeft weer of de leerling al dan niet geslaagd is voor een leerjaar, en naar welke [studierichtingen](#) de leerling kan doorstromen. Je kind kan een [A-attest](#), [B-attest](#) of een [C-attest](#) krijgen. Kijk in de woordenlijst voor meer uitleg over elk attest.

S

SE- N- SE

Je kind kan kiezen om een 7e jaar te volgen op een school voor secundair onderwijs om zich verder te specialiseren of zich voor te bereiden op een studie in het hoger onderwijs. We spreken dan van een opleiding Secundair na Secundair (Se-n-Se).

SLEUTELCOMPETENTIES

Sleutelcompetenties zijn groepen competenties die bij elkaar aansluiten. Leerlingen moeten deze verwerven om te functioneren in de maatschappij en zich persoonlijk te ontplooiën.

De sleutelcompetenties zijn:

- 1 Andere talen
- 2 Burgerschap
- 3 Cultureel bewustzijn
- 4 Digitale competenties
- 5 Duurzaamheid
- 6 Financieel-economische competenties
- 7 Historisch bewustzijn
- 8 Juridische competenties
- 9 Leercompetenties
- 10 Lichamelijke en geestelijke gezondheid
- 11 Nederlands
- 12 Ondernemingszin
- 13 Ruimtelijk bewustzijn
- 14 Sociaal-relatieve competenties
- 15 Wiskunde - natuurwetenschappen - technologie - STEM
- 16 Zelfbewustzijn

STUDIEDOMEIN

Een studiedomein is een groep van [studierichtingen](#) binnen hetzelfde interessegebied.

Er zijn 8 studiedomeinen:

- 1 Taal en cultuur
- 2 STEM
- 3 Kunst en creatie
- 4 Land- en tuinbouw
- 5 Economie en organisatie
- 6 Maatschappij en welzijn
- 7 Sport
- 8 Voeding en horeca

WOORDENLIJST

VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

STUDIERICHTING

Een studierichting is een opleiding in het secundair onderwijs die bestaat uit verschillende vakken. Een studierichting valt binnen een bepaald **studiedomein** en heeft een bepaalde **finaliteit**.

T

TOELATINGSKLASSENRAAD

In sommige gevallen is de overstap naar een bepaalde **studierichting** enkel mogelijk na een gunstige beslissing van een toelatingsklassenraad. Zo moet de toelatingsklassenraad bijvoorbeeld oordelen of het een goed idee is om over te stappen van het buitengewoon onderwijs naar het gewoon onderwijs of een leerling die wil overstappen van het buitengewoon onderwijs, een kans maakt.

TOELATINGSVOORWAARDEN

Een toelatingsvoorwaarde bepaalt of je kind wel of niet een bepaalde **studierichting** mag volgen. Na elk leerjaar of elke graad krijgt je kind een **oriënteringsattest** (bv. **A-attest**, **B-attest** of een **C-attest**). Deze bepalen welke studierichtingen je kind kan volgen.

TIJD OM EEN STUDIERICHTING TE KIEZEN ...
GA IN GESPREK MET DE SCHOOL.

ONDERWIJSKIEZER

WWW.ONDERWIJSKIEZER.BE

HEB JE NOG VRAGEN OVER ONDERWIJS, OPLEIDINGEN EN BEROEPEN?

Onderwijskiezer is een informatieve website over onderwijs, opleidingen en beroepen, ...
Je vindt er ook zelftests rond belangstelling, studiehouding, e.d.

- bij de overgang van het lager onderwijs naar het secundair onderwijs
- bij de overgang van het 2de jaar naar het 3de jaar secundair onderwijs
- bij de overgang van het secundair onderwijs naar het hoger onderwijs

HEB JE EEN VRAAG OVER STUDIEKEUZE IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

Geen probleem! Je kan dit doen via de vraagmodule op de website www.onderwijskiezer.be.
Stel je vraag via deze link <https://www.onderwijskiezer.be/v2/vraag/index.php>.
Je krijgt snel een antwoord van een medewerker (binnen de 24u tijdens de week, zo snel mogelijk tijdens de weekends of tijdens vakantieperiodes).

Onderwijskiezer.be

Voor jou gemaakt door je CLB!

MODERNISERING
SECUNDAIR ONDERWIJS
TWEEDE EN DERDE GRAAD

CONTACTEER

KOOGO	WWW.KOOGO.BE
VCOV	WWW.VCOV.BE
GO! OUDERS	WWW.GO-OUDERS.BE

BEL NAAR

KOOGO	02 506 50 06
VCOV	016 38 81 00
GO! OUDERS	02 790 94 20

MAIL NAAR

KOOGO	WWW.AN.RYCKMANS@OVSG.BE
VCOV	INFO@VCOV.BE
GO! OUDERS	OUDERS@G-O.BE

